фахівців у галузі саме китайськомовного перекладу, що у свою чергу зумовлює надзвичайно важливу практичну цінність рецензованої монографії, оскільки його здобутки не лише можна, а й слід обов'язково використовувати у процесі підготовки студентів-сходознавців. Зокрема, матеріал монографії можна широко залучати під час читання відповідних спецкурсів з усного перекладу офіційних заходів, а також на заняттях з практики писемного перекладу документів для майбутніх синологів – студентів, які навчаються за фахом «китайська мова та література».

Дослідження має чітку і ґрунтовну методологічну основу, що робить безсумнівними неупередженість, об'єктивність і достовірність досягнутих нею наукових здобутків, які повністю відповідають критеріям науковості знання.

Робота має достатній обсяг для досягнення поставленої мети та розв'язання заявлених наукових завдань (184 с.). Також слід відзначити доволі значний обсяг опрацьованої літератури (203 позиції), що включає наукові праці як вітчизняних, так і закордонних авторів.

Рецензована монографія має характер оригінальної і завершеної науково-дослідницької роботи на важливу для сучасного перекладознавства тему. Отримані наукові результати, мають суттєве значення як для теоретичної науки, так і перекладацької практики.

Таким чином, на підставі ознайомлення з текстом дослідження, ми вважаємо, що монографія *«Переклад юридичних документів ЮНЕСКО із захисту прав на освіту»* має вагоме теоретичне та практичне значення та може бути застосовано як в подальших наукових розвідках так й у навчальному процесі.

ГОВІРКА В ОБ'ЄКТИВІ ЛІНГВІСТИКИ
рецензія на монографію Т. В. Громко «Методологія та досвід дескрипції говірки», Кропивницький, 2021

Олександр Білих
доктор філологічних наук, доцент, декан факультету філології та журналістики
ЦДПУ імені Володимира Винниченка
Кропивницький, Україна

Наукова інтерпретація говірки в наш час потребує розгляду її не лише як одиниці діалектології, а ще як окремої мовної системи в об'єктиві лінгвістики. Саме таку серйозну концепцію в рамках монографічного дослідження розробила й запропонувала увазі наукової спільноти славістів Тетяна Василівна Громко, чиї ґрунтовні праці з української діалектології добре відомі фахівцям.

Рецензована монографія «Методологія та досвід дескрипції говірки» присвячена науковому висвітленню кількох важливих проблем: теоретичному осмисленню говірки з урахуванням досвіду попередників-лінгвістів, уведенню в науково-методологічний лінгвістичний обіг нового способу її опису – дескрипції повного складу мовних об'єктів, а також досвіду проведеного автором дескрибування говірки.

Автор визначає аксіологічну основу розуміння феномена говірки як складної сутності, в якій поєднано різні характерологічні складники. Так, у Розділі 1 «Говірка в сучасній лінгвістичній парадигмі» Т. В. Громко розглядає онтологічний статус говірки й ідіом як мовну систему у відповідній теоретичній обробці своєї позиції. Здійснивши спеціальний аналітичний огляд історико-мовного студіювання говірок в Україні, вона не лише визначила чинні в українській діалектології підходи до їх опису, а й методологічно підкреслила важливість повноти як противагу диференційності в описі говірки. Дескрипція говірки дослідницею бачиться як спосіб її експлікації, а підрозділ монографії «Дослідницький апарат та сучасні методи дескрипції говірки» спеціально присвячений висвітленню специфічних для опису говірки методів і методичних прийомів як збирання, так і аналізу говіркового матеріалу, а також термінологічному апарату ідіомології як виведеного автором учення про говірку.

Догма наукової дескрипції: представлення повноти емпіричного матеріалу в поєднанні із систематизацією та всебічністю опису – основа методології, запропонованої Т. В. Громко. Такий підхід уже заслуговує на увагу, адже не є типологічним за діалектологічним описом, а пропонує нове бачення говірки, до того ж, дослідниця подає теорію та набір дослідницьких процедур систематизування матеріалу (у форматі корпусу текстів, тезауруса говірки, ряду системних описів говіркових даних в аспектних словниках тощо), а особливо привідкриває так рідко висвітлювану науковцями т. зв. «завісу збирання мовних даних». Визначаючи в Розділі 3. «Методологія збирання матеріалу для дескрипції говірки», що «Методологія опису говірки як мовної системи, як і методологія опису мови, – прерогатива лінгвістичної теорії в сучасній системі опису метамов», Т. В. Громко практично пропонує комплекс методів збирання діалектного матеріалу (спостереження, пряме опитування, самоспостереження тощо), виділяючи при цьому спонтанне мовлення як новий об'єкт мовних даних, або, що звертає увагу,

експериментальні методи їх фіксації. Збір говіркових даних, як подає дослідниця, проводиться за програмою, яка при проведенні процесу збирання (ще на етапі укладання усного корпусу) може змінюватися, наприклад, еліцитуватися, і це надзвичайно важливо для подальшого лексикографування говіркового матеріалу.

Діалектологи мають поціновувати такі методологічні підходи, адже вже давно застарілі мовні дані за питальниками, обмежена кількість або й вузька тематика діалектних текстів, недостатність діалектологічного корпусу, що включав би діалектні мовні дані, та ряд інших проблем не дають, наприклад, українській діалектології удокладнювати збір матеріалу в межах однієї говірки. Адже для вивчення мовної системи, як і для будь-якої іншої, неприпустимим є відбір матеріалу вже на етапі його збирання, відмежування в аналізі інших стратів (літературного стандарту, діалекту, поточного розмовного мовлення).

Реагуючи на такі проблеми, лінгвістка виводить засади дескрипції говірки в бік повноти її вокабулярія, чим вирішує проблему такого опису на користь ексцерпції з текстів говіркового мовлення та демонструє не лише трудомісткість своєї праці, а й підвищену лінгвістичну значимість говіркових даних.

У монографії визначено технології дескриптивного опису говіркових мовних даних – текстографічний і лексикографічний. Текстографія є одним із найбільш сучасних способів екстраполяції говіркового матеріалу, а введений автором монографії особливий словник (тезаурус говірки) ми відзначили би як революційне явище для опису мовної системи. Звертають на себе увагу визначені Т. В. Громко одиниці, що входять до нього: загальномовні одиниці (слова) та граматичні конструкції (колокації, хезитації та ін.) на основі аналізу граматики говіркових текстів. Така навіть не повнота, а вичерпність репрезентації в тезаурусі говірки мовних одиниць не може на привернути увагу вчених, які провадять подібні дослідження корпусним методом. Дослідниця ж, як ми зрозуміли, проводить колосальну роботу практично вручну, що може слугувати закидом тим лінгвістам, які навіть не приступають до укладання повних словників, зважаючи на відсутність електронного корпусу. В Україні лише поодинокі вчені укладають діалектологічні словники зі свідомою претензією на повноту (першим спадає на думку класичний досвід знаного діалектолога І. В. Сабадоша).

Важливим для лексикографічної обробки як фрагменту дескрипції говірки є укладання аспектних словників (на основі тезаурусу), про які йдеться в монографії. У відповідному розділі дослідниця обґрунтовує їх доцільність як окремих сегментів дескрипції говірки, а також визначає специфіку їх у лінгвістичному описі.

Досвідом дескрипції є опис говірки села Піщаний Брід Центральної України, що подається в монографії. Такий підхід чітко структурований, фонетично, лексично і граматично орієнтований, а відтак і верифікує запропоновану модель дескрипції говірки. Важливо, що автор монографії підтримав традицію відповідального ставлення науковців до опису рідної говірки. У такому разі добре знаний матеріал «освітлюється» досвідом і мовним чуттям лінгвіста, тому йому можна довіряти. На масштабність дослідження вказує до того ж і те, що воно є результатом і своєрідним підсумком майже 30-річної роботи автора.

Наукове значення монографії полягає в цілісності, комплексності виконаного дослідження, що претендує на високу оцінку не лише фактологічно, а й концептуально.

**Вимоги до оформлення наукових праць,
що друкуються в «Науковому віснику Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки»**

Requirements to the content and structure of the articles published in Scientific Research Issues of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ:

Обсяг **основного тексту** статті ***(без анотацій та літератури)*** має становити **не менше 0,5 др. арк. (12 с.) 21600–22000 знаків з пробілами. Загальний обсяг статті не повинен перевищувати 25 сторінок**.

Шрифт тексту — Times New Roman, розмір 14, через інтервал 1,5; поля з усіх сторін — 20 мм.

Якщо стаття містить таблиці і (або) рисунки, то вони повинні бути компактними, мати назву, шрифт тексту — Times New Roman, розмір 14.

Математичні формули мають бути ретельно перевірені та чітко надруковані. Кількість таблиць, формул та ілюстраціи? має бути мінімальною та доречною.

СТРУКТУРА СТАТТІ:

1. Шифр УДК, без абзацного відступу, у верхньому лівому куті першої сторінки.

2. Наступний рядок — назва статті великими літерами напівжирним шрифтом, без абзацного відступу, вирівняно по центру. Назва має бути короткою (не більше 12 слів) і відображати зміст статті.

3. Наступний рядок — вирівняно по центру, без абзацного відступу інформація мовою, якою написана стаття (українська, російська, англійська) — ім'я та прізвище автора (авторів), інформація про автора (авторів) (науковий ступінь, учене звання, посада, назва організації, в якій працює автор, країна, e-mail, ORCID ID, Researcher ID або Scopus ID — якщо автор має).

4. Наступний рядок — анотація мовою статті (слово «***АНОТАЦІЯ***» з абзацним відступом, вирівняно по ширині тексту, великими літерами, напівжирним шрифтом). Обсяг **1500–1800 знаків без пробілів з ключовими словами**. Анотація має бути написана зв'язним текстом і містити таку інформацію: актуальність дослідження, мету статті, зміст дослідження та його результати. Слід уникати в тексті анотації повного повторення назви статті. Текст анотації оформляється курсивом, інтервал між рядками одинарний, шрифт тексту — Times New Roman, розмір 12.

5. Наступний рядок — ключові слова (словосполучення «***Ключові слова***» напівжирним шрифтом, абзацний відступ, вирівняно по ширині тексту, інтервал між рядками одинарний, курсив). Ключові слова оформляються курсивом, шрифт тексту — Times New Roman, розмір 12.

6. Через рядок — основний текст статті.

Стаття **обов'язково** повинна містити такі елементи із **зазначенням у тексті окремими реченнями**: **Вступ** (постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями, аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми); **Мета та завдання**